

TEXT & IMAGE

ESSENTIAL PROBLEMS IN ART HISTORY

2020 2 (10)

ТЕКСТ І ОБРАЗ:
актуальні проблеми
історії мистецтва

txim.history.knu.ua

ISSN: 2519-4801

TEXT AND IMAGE: ESSENTIAL PROBLEMS IN ART HISTORY

scientific electronic journal

2020, volume 2 (10)

Founder: Taras Shevchenko National University of Kyiv

Year of foundation: 2016

Field of study: History

Language of publishing: Ukrainian, English, German, Polish, Russian, French.

Frequency: twice a year

Editorial board:

Gennadii Kazakevych, Dr. of Sc., Professor, Taras Shevchenko National University of Kyiv (Ukraine) – editor-in-chief
Petro Kotliarov, Dr. of Sc., Associate professor, Taras Shevchenko National University of Kyiv (Ukraine) – deputy editor-in-chief

Iryna Adamska, PhD, Taras Shevchenko National University of Kyiv (Ukraine) – executive editor

Stefaniia Demchuk, PhD, Taras Shevchenko National University of Kyiv (Ukraine) – executive editor

Anna Kaluher, MA, Taras Shevchenko National University of Kyiv (Ukraine) - editor of Art Criticism section

Natalia Burdo, PhD, Institute of Archaeology, National Academy of Sciences in Ukraine (Ukraine)

Volodymyr Dyatlov, Dr. of Sc., Professor, Taras Shevchenko National Pedagogical University of Chernihiv (Ukraine)

Maxim Fomin, PhD, Senior lecturer, University of Ulster (United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland)

Nathalie-Cécile Ginoux, PhD, Maître de conférences en art et archéologie des mondes celtes, Université Paris-Sorbonne (Paris IV) (France)

Rostyslav Konta, Dr. of Sc., Professor, Taras Shevchenko National University of Kyiv (Ukraine)

Oleg Mashevskiy, Dr. of Sc., Professor, Taras Shevchenko National University of Kyiv (Ukraine)

Pedro Reyes Moya-Maleno, PhD, Universidad Complutense de Madrid (Spain)

Antoni Moysey, Dr. of Sc., Professor, Bukovinian State Medical University (Ukraine)

Aneta Pawłowska, Dr. Hab., Professor, Instytut Historii Sztuki Uniwersytetu Łódzkiego (Polska)

Andrii Puchkov, Dr. of Sc. Professor, Modern Arts Research Institute (Ukraine)

Matthew Rampley, PhD, independent scientist-researcher, Faculty of Arts, Masaryk University (Czech Republic)

Sergei Ryzhov, PhD, Associate professor, Taras Shevchenko National University of Kyiv (Ukraine)

Ihor Sribnyak, Dr. of Sc., Professor, Borys Grinchenko Kyiv University (Ukraine)

Arno Strohmeyer, PhD, Professor, University of Salzburg (Austria)

Oleksandr Symonenko, Dr. of Sc., Senior Researcher, Institute of Archaeology, National Academy of Sciences in Ukraine (Ukraine)

Mykhailo Videiko, Dr. of Sc., Senior Researcher, Borys Grinchenko Kyiv University (Ukraine)

Daqing Yang, PhD, Associate Professor, The George Washington University (U.S.A.)

Editorial board address: 01601, Ukraine, Kyiv, Str. Volodymyrska, 60, Taras Shevchenko National University of Kyiv, Faculty of History, Art History department; tel. +380442393407; e-mail: arthistory@univ.net.ua

The journal is published by the authority of the Academic Senate of the Taras Shevchenko National University. Decision №17. June, 29, 2016.

The journal is included in the Ukrainian list of specialized scientific publications (Ministry of Education and Science of Ukraine, decision №374. March, 13, 2017)

ISSN 2519-4801

Image on the cover: Grygorii Pavlutskyi with his students in the Cabinet of fine arts of St. Vladimir's University of Kyiv. Early 20th century. Photographers: Andrii Gudshon and Olexander Gubchevskyi.

DOI 10.17721/2519-4801.2020.2

ЗМІСТ CONTENTS

EDITORIAL

- Котляров П.** До п'ятиріччя від дня заснування кафедри історії мистецтв
Kotliarov P. On the Fifth Anniversary since the Founding of the Department of Art History.....6

ANCIENT, MEDIEVAL AND EARLY MODERN ART

- Димидюк Д.** Булава у Вірменії епохи Багратидів у писемних та зображальних джерелах
Dymydyuk D. Mace in Bagratid Armenia according to written and figurative sources15
- Levchenko I.** The engraving of John Droeshout 'King James I of England and VI of Scotland with Truth and Time, Memory and History' (1651): an interpretation
Левченко І. Інтерпретація постаті Якова I (VI) та образів довкола нього на гравюрі Джона Друзхаута «Король Яків I Англійський та VI Шотландський із Правдою і Часом, Пам'яттю та Історією» (1651).....52

MODERN AND CONTEMPORARY ART

- Ластовський В., Куштан Д.** «Капличка» Тараса Шевченка (1845): атрибутування історичного прототипу
Lastovskyi V., Kushtan D. «Chapel» by Taras Shevchenko (1845): attribution of a historical prototype72
- Мельник О., Штець В.** Оригінальна графіка Роберта Лісовського: Жанровий діапазон та специфіка авторської мови
Melnyk O., Shtets V. Original graphics of Robert Lisovsky: Genre range and features of the author's artistic language85
- Ісайкова О.** «Ми в це не повіримо, Ніколя»: роялістська публіцистика як джерело французької антинаполеонівської карикатури
Isaikova O. «We don't believe you, Nicolas»: royalist publicism as a source of French anti-Napoleonic caricature94
- Зубар М., Панто Д.** Роль сучасних наративних музеїв у міському просторі
Zubar M., Panto D. The role of modern narrative museums in the urban space109

ART CRITICISM

Русяева М. Рецензія на книгу: Marín Ceballos, M. C. & Jiménez Flores, A. M., eds., 2014, *Imagen y culto en la Iberia prerromana II: nuevas lecturas sobre los pebeteros en forma de cabeza femenina*. Spal monografías, XVIII. Sevilla: Sevilla Secretariado de Publicaciones, Universidad de Sevilla, 248 p., figuras (ISBN 10: 8447215466 ISBN 13: 9788447215461)

Rusiaieva M. Book review: Marín Ceballos, M. C. & Jiménez Flores, A. M., eds., 2014, *Imagen y culto en la Iberia prerromana II: nuevas lecturas sobre los pebeteros en forma de cabeza femenina*. Spal monografías, XVIII. Sevilla: Sevilla Secretariado de Publicaciones, Universidad de Sevilla, 248 p., figuras (ISBN 10: 8447215466 ISBN 13: 9788447215461).....119

Балашова О., Калугер А. “Критика — це про створення позачасової акустики”: інтерв'ю з історикинею мистецтва Ольгою Балашовою

Balashova O., Kaluher A. "Criticism is about creating timeless acoustics": an interview with art historian Olga Balashova).....133

ДО П'ЯТИРІЧЧЯ ВІД ДНЯ ЗАСНУВАННЯ КАФЕДРИ ІСТОРІЇ МИСТЕЦТВ

Петро Котляров

On the Fifth Anniversary since the Founding of the Department of Art History

Petro Kotliarov

In 2020, we celebrate the fifth anniversary since the founding of the Department of Art History of Taras Shevchenko National University of Kyiv. In this essay, I highlight the Department's most important features and achievements. Interdisciplinary and cultural-historical approaches are without doubts the basis for the Department's teaching and research activities. Interdisciplinarity means involvement of theory and methods of semiotics, structural anthropology, psychology, iconology etc.

I shortly describe the curriculum of our Bachelor and Master's programmes. The former is built around the main stages of Ukrainian and Western art history while the latter is almost entirely dedicated to contemporary art and curatorial practice. Apart from these programmes, we offer a unique possibility to meet specialists from different fields through the series of lectures titled 'Work in art'. Curators, art managers, museum professionals are invited to share their experience and answer the questions of all lectures' attendees. Students, too, have the possibility to work in the museums and galleries of Kyiv and to visit annually the most important collections in Italy and Austria.

Research and teaching activities have definitely resulted in the creation of a dynamic and stimulating academic milieu at the Department. Moreover, the fact that our alumni fruitfully work in the arts is the best recommendation for the Department's strategy of development.

Keywords: *Department of Art History, Taras Shevchenko National University of Kyiv, art history, curator.*

У червні цього року виповнилося п'ять років від дня, коли історичний факультет Київського національного університету імені Тараса Шевченка поповнився новою кафедрою – кафедрою історії мистецтв.

Однак можна сказати, що вона була радше відновлена, ніж заснована, адже в університеті від самого початку функціонував Кабінет образотворчого мистецтва, який мав власний вельми репрезентативний фонд творів мистецтва. Основу його колекції складали рідкісні експонати, вивезені після ліквідації Кременецького ліцею (1833 р.), а також твори мистецтва, перевезені із Вільно та Умані. Експозиція з роками збільшувалася і на 1838 р. вже нараховувала 3099 експонатів.

Із діяльністю Кабінету образотворчого мистецтва пов'язані імена таких славетних художників та мистецтвознавців як Б. Клембовський, К. Павлов, Т. Шевченко, Г. Васько.

Іл. 1 Лекція професора Г. Г. Павлуцького у Кабінеті образотворчого мистецтва. Поч. XX ст.

Кабінет образотворчого мистецтва швидко став важливим мистецько-освітнім осередком. В 1859 р. за ініціативи Г. Васька у стінах університету була влаштована велика виставка зарубіжних митців – представників романтизму, бідермайєру та академістів. Загалом же кабінет відіграв важливу роль у мистецькому житті Києва, а його колекція, яка

Іл. 2 Кабінет образотворчого мистецтва. Поч. XX ст.

невпинно зростала, виконувала роль наочного посібника для студентів в опануванні теорії і практики в галузі історії мистецтва. Наслідком успішної діяльності Кабінету стало створення у 1875 р. кафедри теорії і історії мистецтва.

Жовтневий більшовицький переворот 1917 р. привів до ліквідації кафедри теорії і історії мистецтв. Величезні фонди Кабінету образотворчого мистецтва були вивезені, передані іншим музеям, розграбовані, частково втрачені.

Іл. 3 Експозиція Кабінету історії мистецтв. 2020 р.

Відродження кафедри відбулося майже через сто років. Цей шлях розпочався, як і колись у XIX столітті, з Кабінету історії мистецтв. 30 серпня 2011 р. ректор Леонід Васильович Губерський видав наказ про створення Кабінету історії мистецтв на історичному факультеті. Кабінет мав головну концептуальну мету – сприяти науково-дослідній роботі студентів та комунікації фахівців у сфері мистецтва. Він швидко довів свою ефективність, і 8 червня 2015 року Вчена рада Київського національного університету імені Тараса Шевченка прийняла постанову щодо створення на історичному факультеті

кафедри історії мистецтв. А вже за два тижні був виданий наказ ректора від 20 червня 2015 р. про створення на історичному факультеті кафедри історії мистецтв.

Іл. 4. Викладачі та співробітники кафедри, 2017 р.

Концептуальною особливістю організації навчальної та науково-практичної діяльності кафедри є міждисциплінарність та пріоритет культурно-історичного підходу, чиї витoki сягають методологій Якоба Буркхардта та Абі Варбурга. Задекларований міждисциплінарний підхід до вивчення історії мистецтва долає певну вузькість традиційної історії мистецтва, фокусує увагу дослідника не лише на творі мистецтва як результаті творчої діяльності, але і

на самих процесах, духовних і соціальних явищах, що детермінували виникнення твору. Орієнтація на міждисциплінарний спектр дослідницьких підходів передбачає використання теоретичних і методологічних ресурсів таких напрямків у сучасному мистецтвознавстві, як семіотика, структурна антропологія, культурно-історична психологія, іконологія тощо.

Ми приділяємо особливу увагу іконології, адже вона орієнтується на поєднання мистецтвознавства з історичним мовознавством, природничими науками, релігієзнавством, культурною та соціальною психологією. Одночасно важливою складовою цього напрямку є спрямованість на детальне вивчення окремих творів мистецтва, творчих персоналій, які в контексті джерел визначили смислові та формальні особливості функціонування пам'ятника в контексті епохи.

Сьогодні програмою бакалаврату передбачено навчання по двох спеціалізаціях: «Історія мистецтва Європи та США» та «Історія мистецтва Сходу». Вони передбачають вивчення історії світового мистецтва в усьому розмаїтті – від найдавнішого до сучасного. Більшу частину курсу читають викладачі кафедри історії мистецтв та їх колеги з інших кафедр історичного факультету. Однак ми залучаємо і фахівців з інших факультетів – філософського, економічного, соціології та психології. Все це забезпечує знайомство студентів із підходами різних галузей наук, що, зрештою, сприяє власним міждисциплінарним дослідженням.

Значну увагу надається вивченню іноземних мов, без чого не може відбутися сучасний фахівець. Враховуючи специфіку кожної спеціалізації, а також потреби сучасного ринку мистецтв, студенти опановують окрім англійської, ще й італійську та китайські мови, в залежності від обраного напрямку.

Відкритість до нових підходів і тем – ще одна характерна риса кафедри. Викладачі ставлять за мету допомогти кожному студенту написати можливу найкращу роботу на тему, яку обирає, однак, сам студент. Не диктувати, а скеровувати і коригувати, рекомендувати оптимальну методологію, історіографію та джерела – все це є запорукою успішної діяльності наших викладачів як наукових керівників.

Безумовно, важливим показником ефективності кафедри є рівень працевлаштування у профільній галузі своїх вихованців. Куди піти працювати після навчання» є головним

Іл. 5 Слухачі лекторію "Працюй в мистецтві".

запитанням будь-якого абітурієнта та студента. Тому, окрім лекційних курсів націлених на створення виставок, вивчення механізмів функціонування та формування художніх галерей, ознайомлення з основами арт-менеджменту та розробкою і організацією власного кураторського проекту у руслі професійного орієнтування, на базі кафедри був започаткований вечірній лекторій «Працюй в мистецтві», організацією якого займається к.і.н. Стефанія Демчук та випускниця кафедри, куратор Наталя Чичасова. Метою лекторію була як популяризація сучасного мистецтва, так і допомога у профорієнтації. Представники сфери мистецтва, яких запрошували на лекторій, давали фахові відповіді на ключові питання: де можна працювати після закінчення кафедри і як найкраще себе реалізувати? Лекторій до пандемії мав великий успіх. Його відвідували як студенти-історики мистецтв, так і студенти інших факультетів та університетів, а також абітурієнти і просто бажаючі. На лекції, що відбувалися в Кабінеті історії мистецтв, запрошувалися відомі українські куратори та художники: Катерина Філюк, Анна Погрібна, Катерина Носко та багато інших, які у своїх лекціях знайомили слухачів із тонкощами та можливостями професії куратора мистецьких проектів.

Зазначимо, що професійна ніша, пов'язана із кураторством зокрема і мистецтвом загалом, потребує ерудованих фахівців. Світовий арт-ринок, попри певні спади, демонструє стійку тенденцію до розвитку. Україна, як частина глобалізованого світу, не може стояти на узбіччі, а куратори і історики мистецтв України сьогодні мають високу місію привернути погляди світової спільноти до мистецтва України, її митців, цікавих проектів. Адже, відвідуючи музеї Західної Європи чи США, мимоволі ловимо себе на думці – чому така мізерна кількість українських митців експонується в цих залах? Айвен Гаскелл в одній зі своїх статей, покликаючись на дослідження Франка Кермона «Форми уваги», транслює цікаву думку, що доля творів мистецтв не завжди залежить від об'єктивних причин чи думок досвідчених критиків і фахівців. У якості прикладу мистецтвознавець посилається на історію «забуття» Сандро Ботічеллі, чий картини не користувались великою популярністю вже починаючи від XVI століття. І лише під кінець XIX століття завдяки «змінам у популярній культурі» з'явився інтерес до робіт митця, без якого ми не уявляємо історію італійського Відродження та витоків іконології Абі Варбурга. Тому, продовжує автор, «...мода, а не судження критиків, можуть створити умови, за яких художника «заново відкривають», і його чи її роботи включають до канону після повторного наукового і критичного вивчення». Подібні метаморфози можуть спіткати і багатьох українських митців, але за умови створення такої «моди». Складові «моди», всупереч очікуваній іманентній хаотичності, все ж мають цілком логічні передумови. Ключову роль у створенні такої «моди» можуть відіграти фахівці, які цікаво та доступно представлятимуть широкій аудиторії результати наукових досліджень, формуючи, таким чином, суспільний запит на українське мистецтво.

І такі фахівці зростають серед наших студентів. Значна їх частина виявляє непідробний інтерес до вітчизняного мистецтва починаючи від найдавнішого і завершуючи сьогоденним, актуальним. Тематику курсових і дипломних робіт стають постаті художників, їхні твори, індивідуальні манери, особливості епохи, духовні та інтелектуальні рухи. Для вирішення різноманітних дослідницьких завдань застосовуються новітні методологічні підходи. Публікації кращих досліджень у кафедральному фаховому виданні є важливою мотивацією до наукового пошуку, а також сприяє популяризації мистецтва. Проте, головне це те, що студенти кафедри, вже з перших років навчання занурюються у особливий простір мистецтва: працюють у музеях та галереях України, створюють власні проекти, займаються науковими дослідженнями, розробляють виставки, спілкуються з українськими та зарубіжними колегами. Всі ці процеси, як свідчить досвід інших країн, формують канони і «моду».

Кафедра дає можливість і самим викладачам реалізувати свій потенціал дослідників: конференції, науково-практичні семінари, відкриті лекції іноземних колег – все це є нормою академічного життя кафедри історії мистецтв. За роки існування кафедри та кабінету історії мистецтв було проведено вісім міжнародних науково-практичних конференцій, учасниками яких були відомі українські та зарубіжні науковці – мистецтвознавці, історики, філософи, релігієзнавці, музейники. Наукові конференції та публікації окреслили коло перспективних проблем історії мистецтва, надавши новий імпульс для розвитку української науки.

Важливе місце у науковому житті кафедри займає проблематика взаємодії наративу та візуальності, якій присвячено однойменний щорічний науково-практичний семінар. «Текст і образ: особливості взаємодії між наративом та візуальністю», відбувається вже протягом п'яти років, залучаючи все більшу кількість учасників з різних наукових закладів України та світу. В його межах розглядаються, наприклад, питання: твір мистецтва оповідає/доповнює історію, чи епоха говорить через твір мистецтва? Подібні проблеми залишаються актуальними у світовій науці впродовж десятиліть і не втрачають гостроти у вітчизняній науці, провокуючи на наших щорічних конференціях цікаві дискусії. Адже до сьогодні історики найвільніше почуваються із писемними джерелами, а візуальний матеріал у кращому випадку використовується у якості ілюстрації. Подекуди й сама історія мистецтв «серйозними» істориками вважається аісторичною. Семінар через зіткнення методології різних наукових дисциплін дозволяє прийти до синтезу та збагачення інструментів дослідження фахівців з різних галузей.

Поряд із регулярними науковими заходами як «Текст і образ: особливості взаємодії між наративом та візуальністю», кафедра проводить тематичні міжнародні круглі столи,

Іл. 6 Обкладинка журналу «Текст і образ: Актуальні проблеми історії мистецтва». 2020 р.

конференції та семінари присвячені певним подіям або особистостям. У якості прикладів наведемо міжнародну науково-практичну конференцію «Доба Реформації: держава, суспільство, культура» 2017 року, або іншу, присвячену Брейгелю: «Сміх, свято і культура середньовічної та ранньомодерної Європи (до 450-ї річниці смерті Пітера Брейгеля Старшого)» 2019 року.

Статті, що постали з доповідей на цих конференціях, наукові дослідження проблем взаємодії візуальності та наративу в різних культурах та епохах публікуються у кафедральному фаховому електронному виданні «Текст і образ: Актуальні проблеми історії мистецтва». Цей міжнародний рецензований електронний журнал, головним редактором якого є д.і.н., професор Геннадій Казакевич, виходить двічі на рік (починаючи із 2016 року). Журнал включено до категорії Б переліку наукових фахових видань з історичних наук, а також він індексується у міжнародній наукометричній базі Index Copernicus ICI: 87.79

(2018) та включений до Directory of Open Access Journals (DOAJ).

Динамічність і відкритість кафедри здобули їй заслужений авторитет серед студентів. У 2020 році відбувся вже третій випуск магістерської програми «Кураторство художніх проектів». У цьому ж році захистився і перший випуск бакалаврів. Кафедри в університетах існують для навчання студентів і для їх залучення до наукових досліджень. Спостереження за позитивною динамікою, за тим, як щороку зростає кількість бакалаврів-першокурсників, а також той факт, що кафедра кожного року має великий конкурс у магістратуру, переконує у правильному виборі стратегії підготовки фахівців.

Іл. 7 Студенти та викладачі під час навчальної практики в Римі. 2017 р.

завідувача кафедри Петра Котлярова та к.і.н., доцента Лілії Іваницької. Ці практики, у яких переважає музейна складова, мають на меті закріпити ті знання, які студенти отримують впродовж кількох років навчання. План практики будується із урахуванням навчальної програми бакалаврату та магістра-тури й передбачає ознайомлення студентів з практично усіма періодами і мистецькими стилями. Оскільки наша кафедра готує не лише істориків мистецтв, але й кураторів мистецьких проектів, то іншим завданням практики є знайомство із кураторськими проектами в сучасних італійських галереях та музеях. Італійські міста – Рим, Флоренція, Сієна, Венеція тощо, є саме тими мистецькими локаціями, в яких зібрані практично усі необхідні шедеври, а також, на високому рівні розвинута кураторська діяльність. Оскільки значна кількість студентів сьогодні цікавиться фахом куратора і сучасним мистецтвом, тому

Іншим рівнем уваги кафедри до формування професіоналізму бакалаврів та магістрів кафедри, на який варто звернути увагу, є музейні практики. Зазначу, що кафедра історії мистецтв тут накопичила цікавий досвід. Адже окрім того, що наші студенти досить багато часу проводять в музеях та галереях Києва спілкуючись у професійному колі, з 2015 року було започатковано закордонні навчальні практики. За пройдешні роки було здійснено п'ять тематичних поїздок в музеї Італії та Австрії під керівництвом д.і.н.,

Іл. 8. Магістри на практиці в музеї MAXXI, Рим, 2017 р.

необхідною складовою практики є ознайомлення із експозиціями Національного музею мистецтв XXI ст. (MAXXI) в Римі, а також Національної галереї сучасного мистецтва («Galleria Nazionale d'Arte Moderna») або Музею сучасного мистецтва віденського фонду Людвіга (mumok). Особлива цінність подібної практики полягає у тому, що студенти мають можливість знайомитися із творами мистецтва навіть не в музеях, а саме в тому просторі, для якого ці шедеври і створювалися.

Протягом навчання, в очікуванні закордонних подорожей, студенти відвідують музеї та архіви Києва разом із д.і.н., професором кафедри Іриною Нінелевною Войцехівською. Під час візитів вони мають змогу погортати сторінки рідкісних видань, дізнатись про наявні у архівах фонди, пов'язані з культурно-мистецьким життям та видатними діячами і діячками культури, а також, звісно, побачити останні виставкові проекти.

Музейна практика під керівництвом к.і.н., доцента Віктора Євгеновича Круглякова також є невід'ємною складовою навчання. Під час неї студенти ознайомлюються з повсякденням роботи музеїв та беруть участь у організації та проведенні культурно-мистецьких заходів.

За п'ять років кафедра, безперечно, довела свою ефективність. Сьогодні на кафедрі працюють фахівці, які мають різні дослідницькі інтереси, освітній та науковий бекграунд, забезпечуючи потрібне для постійного фахового росту різноманіття. Наукові конференції, публічні лекції, публікаційна діяльність сприяють тому, що на базі кафедри починає складатися так необхідне академічно-університетське середовище. Наші випускники ефективно працюють у галереях, музеях, плідно займаються науковою та популяризаційною діяльністю. Все це переконує у правильному виборі концепції розвитку кафедри, її траєкторії руху. Водночас, популярність кафедри, прагнення багатьох студентів навчатися саме у нас, переконує у тому, що визрів суспільний і академічний запит на створення ще однієї кафедри – кафедри історії мистецтва України.

До п'ятиріччя від дня заснування кафедри історії мистецтв

У 2020 р. виповнилося п'ять років із дня заснування кафедри історії мистецтв Київського національного університету імені Тараса Шевченка. У статті аналізуються основні здобутки та особливості кафедри. Підкреслюється, що концептуальною особливістю організації навчальної та науково-практичної діяльності кафедри є міждисциплінарність та пріоритет культурно-історичного підходу. Орієнтація на міждисциплінарний спектр дослідницьких підходів передбачає використання теоретичних і методологічних ресурсів таких напрямків у сучасному мистецтвознавстві, як семіотика, структурна антропологія, культурно-історична психологія, іконологія тощо.

Висвітлюються особливості навчальної програми бакалаврату та магістратури. Звернено увагу, що кафедра особливо опікується профорієнтаційною роботою, для чого на базі кафедри було створено вечірній лекторій «Працюй в мистецтві», на який запрошуються відомі українські куратори, які ділилися зі студентами секретами професійної діяльності. Важливим фактором формування майбутніх фахівців є музейні практики. Кафедра успішно проводить практичні заняття в музеях та галереях Києва, а також щорічно здійснює закордонні навчальні практики до Італії та Австрії.

Наукова та практична робота привела до того, що на базі кафедри починає складатися необхідне академічно-університетське середовище. Те, що випускники

кафедри ефективно працюють у сфері мистецтва, переконує у правильному виборі концепції розвитку кафедри

Ключові слова: кафедра історії мистецтв, Київський національний університет, історія мистецтв, куратор.

Petro Kotliarov, Dr.hab., Chair of the Department of Art History, Taras Shevchenko National University of Kyiv (Ukraine) (Ukraine)

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8917-8926>

Петро Котляров, доктор історичних наук, завідувач кафедри історії мистецтв, Київський національний університет імені Тараса Шевченка (Україна)

Received: 10-12-2020

Advance Access Published: December, 2020